

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬОТНА АКАДЕМІЯ
НАЦІОНАЛЬНОГО АВІАЦІЙНОГО УНІВЕРСИТЕТУ**

Романович М.І., Жибров О.В.

АВІАЦІЙНЕ ЗАКОНОДАВСТВО (Part 66 мод. 10)

**Методичні рекомендації
до практичних занять**

для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня бакалавр
спеціальності 272 "Авіаційний транспорт"
за освітньо-професійною програмою
"Технічне обслуговування та ремонт повітряних суден і авіадвигунів"

**Кропивницький
2024**

УДК: 629.7:347.82

Авторський колектив

Романович М.І., старший викладач – розділи 4,5,6,7,9.

Жибров О.В., старший викладач – розділи 1,2,3,8.

Рецензент:

Ситник Ю.Б.- кандидат технічних наук, доцент.

Романович М.І., Жибров О.В.

Авіаційне законодавство (Part 66 мод. 10): методичні рекомендації до практичних занять/ Кропивницький: ЛА НАУ, 2024. - 36 с.

Методичні рекомендації до практичних занять укладено з урахуванням методичних вимог до зазначеного виду підготовки та містять питання, які розглядаються на практичному занятті, вимоги до здобувачів вищої освіти щодо підготовки до практичних занять, критерії оцінювання, контрольні питання для перевірки знань, теми для рефератів/презентацій та список рекомендованих джерел інформації.

Методичні рекомендації до практичних занять направлені на поліпшення освітнього процесу, сприяють успішному засвоєнню знань та змісту навчального предмету здобувачами вищої освіти.

Видання призначене для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня бакалавр всіх форм навчання спеціальності 272 "Авіаційний транспорт" за ОПП "Технічне обслуговування та ремонт повітряних суден і авіадвигунів".

Розглянуто, обговорено і рекомендовано для видання та використання в освітньому процесі академії на засіданні кафедри льотної експлуатації та безпеки польотів протокол від 10 січня 2024 року № 10. НМРА протокол від 22 січня 2024 року № 4.

© Романович М.І., Жибров О.В., 2024

ЗМІСТ

Вступ.....	4
1 Методи навчання.....	5
2 Методи оцінювання.....	5
3 Політика курсу.....	8
4 Тематичний план навчальної дисципліни.....	9
5 Методичні рекомендації до практичних занять.....	10
5.1 Змістовий модуль I. Теоретичні основи національного та міжнародного авіаційного законодавства	10
5.2 Змістовий модуль II. Практичне використання авіаційного законодавства щодо підготовки персоналу до ТО ПС	17
6 Тематика рефератів/презентацій з навчальної дисципліни.....	23
7 Вимоги до оформлення індивідуальної роботи (реферату/презентації).....	24
8 Перелік контрольних питань для підсумкового контролю знань.....	26
9 Список рекомендованих джерел інформації.....	30
Додаток А. Приклад оформлення титульної сторінки індивідуальної роботи (реферату).....	33

ВСТУП

Впровадження в освітній процес навчальної дисципліни "Авіаційне законодавство (Part 66 мод. 10)" для здобувачів вищої (далі здобувач ВО) освіти освітньо-професійної програми "Технічне обслуговування та ремонт повітряних суден і авіадвигунів" посідає важливе місце у професійній освіті та має визначальну роль при отриманні здобувачами ВО знань з технічного обслуговування ПС та є складовою частиною базового курсу з підготовки до технічного обслуговування (далі - ТО) повітряних суден (далі - ПС) персоналу відповідних категорій відповідно до Part-147 та Part-66.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є підвищення рівня у професійній освіті та надання необхідної бази теоретичних знань і практичних умінь щодо загальних закономірностей виникнення й розвитку міжнародного та національного повітряного законодавства а також авіаційних правил України щодо льотної експлуатації в цивільній авіації та підготовка персоналу з технічного обслуговування повітряних суден.

Навчальна дисципліна забезпечує вивчення стандартів та рекомендацій Міжнародної організації цивільної авіації (ІКАО), Європейського агентства безпеки авіації (EASA), розкриває питання професійного призначення здобувачів ВО та визначає сукупність знань, умінь та навиків, необхідних в їх практичній діяльності

Однією з найбільш ефективних форм навчання, системного засвоєння здобувачами ВО знань є практичні заняття, потреба в яких особливо велика у викладені такого навчального курсу як "Авіаційне законодавство (Part 66 мод. 10)".

Практичні заняття доповнюють лекційний курс та забезпечують поглиблене вивчення більш складних і важливих тем курсу, розвивають уміння самостійно вивчати, аналізувати основи міжнародного та національного авіаційного законодавства, законодавчі акти а також авіаційні правила України, щодо льотної експлуатації в цивільній авіації.

Практичні заняття включають проведення попереднього контролю знань, умінь і навичок здобувачів ВО, формулювання загальної проблеми викладачем та її обговорення за участю здобувачів вищої освіти, розв'язування завдань з їх обговоренням, розв'язування контрольних завдань, індивідуального завдання, тестовий контроль, їх перевірка та оцінювання.

1 Методи навчання

Навчальний курс дисципліни "Авіаційне законодавство (Part 66 мод. 10)" складається з лекцій, на яких використовуються наглядні посібники, навчальні відеофільми, презентації; практичних занять з використанням тестів; самостійної роботи для кожного здобувача вищої освіти. Завершується курс диференційним заліком.

Практичні заняття проводяться після отримання лекційного матеріалу і є обов'язковими для відвідування. Пропущенні практичні заняття підлягають відпрацюванню.

При підготовці до практичного заняття, здобувач ВО повинен опрацювати теоретичний матеріал, отриманий на лекційному занятті та виконати домашнє завдання, що є частиною самостійної роботи здобувача. При проведенні практичного заняття здобувач ВО повинен вміти аналізувати теоретичний матеріал, користуватися інформаційними джерелами та власним конспектом.

Ефективним методом підготовки та самопідготовки до практичного заняття на сьогодні є використання мережі Інтернет та інформації стосовно міжнародного співробітництва, статистичних показників, наукових розробок щодо питань авіаційного законодавства та питань щодо льотної експлуатації в цивільній авіації та підготовка персоналу з технічного обслуговування повітряних суден, які, в тому числі, розміщені на сайтах міжнародних авіаційних організацій, Державної авіаційної служби України тощо.

Питання для підготовки до практичних занять та тестів містяться у цих Методичних рекомендаціях до виконання практичних занять по навчальній дисципліні.

2 Методи оцінювання

Методи оцінювання передбачають:

- поточний контроль (поточне опитування та поточні контрольні роботи);
- контроль виконання самостійної роботи;
- оцінка виконання індивідуальної самостійної роботи (реферату або презентації);
- підсумковий контроль (тестове завдання);
- диференційний залік.

Результати навчальної діяльності здобувачів оцінюються за 100-бальною шкалою успішності та 5-ти бальною національною системою.

Поточний контроль успішності навчання (по темам) здійснюється на практичних заняттях по відповідним темам. Складається з поточного опитування, поточної контрольної роботи, тестів, в яких обов'язково присутні питання із складу питань для самостійного розгляду.

Максимальна кількість балів за поточний контроль, в залежності від теми – 8/6 (6/4 – поточна контрольна робота, 2 – поточне опитування), критерій – відмінне знання теоретичного матеріалу, правильне використання отриманих знань для вирішення практичних завдань, логічне викладення навчально-програмного матеріалу.

Мінімальна кількість балів для зарахування теми, в залежності від теми – 4/3 (3/2 - поточна контрольна робота, 1 – поточне опитування), критерій – достатні знання теоретичного матеріалу, але є деяка кількість помилок у відповідях, в основному правильні дії при вирішенні практичних завдань і в цілому відповідь задовольняє мінімальним вимогам.

Поточний контроль успішності за весь курс: 60 – максимальна кількість балів, 25 – мінімальна кількість балів.

Виконання індивідуальної роботи (реферату/презентації)

Оцінюється чітке розкриття теми роботи, її змістовність, оперування статистичними показниками, логічність висновку та правильне оформлення. Захист індивідуальної роботи полягає у чіткості, логічності викладення і повноті розкриття теми.

Максимальна кількість балів – 16 (із них 10 – написання роботи, 6 - захист), мінімальна – 11 (із них 7 – написання роботи, 4 - захист).

Після оцінювання усіх практичних занять, самостійних питань та індивідуальної роботи (у вигляді реферату або презентації), здобувач отримує допуск до здачі підсумкового тесту.

Підсумковий тест (тестове завдання) охоплює всі теми навчальної дисципліни. Максимальна кількість балів – 24, мінімальна - 11.

Якщо підсумкова оцінка успішності навчання після написання підсумкового тесту складає не менше 60 балів, заліковий кредит з курсу за бажанням здобувача ВО може бути зарахований автоматично.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
68-74	D	задовільно	
60-67	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Розподіл балів, які отримають здобувачі ВО

Поточне тестування та самостійна робота								Диф.залік	Сума балів
Змістовий модуль №1				Змістовий модуль №2					
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	40	100
8	8	6	8	8	8	6	8		

T1, T2 ... – теми змістових модулів.

3 Політика курсу

Політика щодо відвідування

Відвідування та відпрацювання пропущених занять є обов'язковим. Допускається пропуск занять з поважних причин, які підтверджуються документально, або розпорядженням деканату. За таких умов, навчання проводиться або індивідуально, або у режимі он-лайн за погодженням із керівником курсу. Відпрацювання пропущених занять проводиться згідно графіка консультацій викладачів та не пізніше, ніж за тиждень до залікової сесії.

Політика щодо проведення аудиторних занять

Під час проведення аудиторних занять очікується активна участь здобувачів ВО у обговоренні питань стосовно теми, висловлення та відстоювання власної думки, ведення дискусії та дотримання толерантності до чужої думки, вміння визнавати власні помилкові судження, вміння використовувати інформаційні ресурси для підготовки до заняття.

Мобільні пристрої під час проведення аудиторних занять можуть бути використані тільки з дозволу викладача.

Політика щодо академічної доброчесності

Усі види письмових робіт перевіряються на плагіат і повинні містити не менше 50% авторського тексту. Списування під час виконання письмових контрольних робіт або тестів заборонено. Користування мобільними пристроями під час виконання усіх видів контролю за успішністю дозволяється лише з дозволу викладача.

Політика щодо оцінювання успішності

Результати поточного та підсумкового контролю успішності навчання оцінюються за 100-бальною шкалою та перераховуються в оцінки академічної успішності за шкалою ECTS та національною шкалою. Встановлюються наступні вимоги: максимальна сума балів, отриманих за аудиторні і самостійні роботи може складати 60 балів та 40 балів – максимальна кількість балів за підсумковий контроль.

**4 Тематичний план вивчення навчальної дисципліни
"Авіаційне законодавство (Part 66 мод. 10)"**

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		л	пз	лб	ср		л	пз	лб	ср
Змістовий модуль 1 Теоретичні основи національного та міжнародного авіаційного законодавства										
Тема 1. Нормативна база	10	2	2	-	6	10	-	-	-	10
Тема 2. Part-66 - Персонал, який засвідчує – Технічне обслуговування	12	2	2	-	8	12	2	-	-	10
Тема 3. Part-145 - Схвалені організації технічного обслуговування	14	4	4	-	6	14	-	2	-	12
Тема 4. EU-OPS - Комерційні повітряні перевезення	12	2	2	-	8	10	-	-	-	10
Разом за змістовим модулем 1	48	10	10	-	28	46	2	2	-	42
Змістовий модуль 2 Практичне використання авіаційного законодавства щодо підготовки персоналу до ТО ПС										
Тема 5. Сертифікація повітряного судна	10	2	2	-	6	10	-	-	-	10
Тема 6. Part-M - Правила з підтримання льотної придатності	12	2	2	-	8	12	2	-	-	10
Тема 7. Правовий статус цивільного ПС (на основі додатка 7 та додатка 8 ICAO)	10	2	2		6	10	-	-	-	10
Тема 8. Застосовувані національні та міжнародні вимоги	10	2	2	-	6	12	-	-	-	12
Разом за змістовим модулем 2	42	8	8	-	26	44	2	-	-	42
Усього годин	90	18	18	-	54	90	4	2	-	84
Підсумковий контроль:	Диф.залік					Диф.залік				

5 Методичні рекомендації до практичних занять

5.1 Змістовий модуль I. Теоретичні основи національного та міжнародного авіаційного законодавства

Тема 1 Нормативна база

Практичне заняття № 1

План:

1. Міжнародне та національне повітряне право
  - 1.1 Поняття і сутність міжнародного повітряного права
  - 1.2 Основні принципи міжнародного повітряного права
  - 1.3 Джерела міжнародного та національного повітряного права
2. Міжнародна організація цивільної авіації ІКАО
  - 2.1 Мета та завдання ІКАО
  - 2.2 Структура ІКАО
  - 2.3 Види документів ІКАО
3. Європейське агентство з безпеки авіації (EASA)

Мета: Формування комплексного уявлення про правові основи та сукупність принципів і норм, що регулюють відносини між державами і міжнародними авіаційними організаціями з приводу використання цивільної авіації та вміння аналізувати та застосовувати національні та міжнародні вимоги в процесі професійної діяльності.

Методичні рекомендації: При підготовці до практичного заняття звернути особливу увагу на правовий режим повітряного простору та правове регулювання відносин, що виникають у зв'язку з використанням міжнародної ЦА.

Також потрібно ретельно розглянути характеристику основних принципів та джерела національного і міжнародного повітряного права. Знати основні вимоги нормативно-правових актів, які регулюють діяльність цивільної авіації в Україні.

При розгляді другого питання необхідно знати загальні принципи створення, цілі, завдання та функції ІКАО. Також слід звернути увагу на організаційну структуру ІКАО та які функції виконує Асамблея та Рада ІКАО. Особливу увагу необхідно приділити видам документів, які розробляються ІКАО та знати їх характеристику та основні вимоги.

Розглядаючи третє питання здобувачі ВО повинні знати основні завдання та цілі Європейського агентства з безпеки авіації (EASA). Право на видачу сертифікатів типу та схваленень льотної придатності повітряних суден.

Питання та завдання для самоперевірки:

1. Що означає поняття "Повітряне право"?
2. Що розуміється під міжнародним повітряним правом?
3. Що розуміється під національним повітряним правом?
4. Хто є суб'єктами міжнародного і національного повітряного права?
5. Що являє собою повітряний простір в юридичному значенні? Його класифікація.
6. Що означає заборонена зона, зона обмеження польотів, небезпечна зона?
7. Що являє собою контрольований і неконтрольований повітряний простір?
8. Характеристика основних принципів міжнародного повітряного права, і в чому полягає їх суть?
9. Права і обов'язки держави щодо повітряного простору над відкритим морем.
10. Що розуміється під джерелами міжнародного повітряного права?
11. Перерахуйте основні міжнародні договори (конвенції).
12. Джерела національного повітряного права.
13. Авіаційні правила України, їх коротка характеристика.
14. Створення міжнародної організації цивільної авіації (ІКАО).
15. Цілі і завдання ІКАО.
16. Членство в ІКАО.
17. Організаційна структура ІКАО.
18. Асамблея ІКАО, її функції.
19. Рада ІКАО, організація діяльності.
20. Регіональна структура і відділення ІКАО.
21. Види документів, які розробляються ІКАО. Коротка характеристика.
22. Склад, цілі і завдання Європейського агентства з безпеки польотів (EASA).

Тема 2 Part-66 - Персонал, який засвідчує - Технічне обслуговування

Практичне заняття № 2

План:

1. Загальні положення
2. Технічні вимоги
  - 2.1 Свідоцтво персоналу з технічного обслуговування ПС
  - 2.2 Підтвердження рейтингів та кваліфікацій
3. Процедури для компетентних органів
  - 3.1 Загальні положення
  - 3.2 Видача свідоцтва персоналу з технічного обслуговування ПС
  - 3.3 Екзамени
  - 3.4 Конвертація кваліфікацій персоналу, який засвідчує технічне обслуговування
  - 3.5 Зарахування екзаменів

Мета: Вивчення основних вимог національних документів, правил, практики і процедур щодо підготовки персоналу з технічного обслуговування (ТО) повітряних суден (ПС) відповідно до Part-147 та Part-66.

Методичні рекомендації: Розглядаючи питання цієї теми треба усвідомити необхідність вивчення вимог для видачі ліцензії з ТО ПС, а також умови її дійсності і використання. Категорії свідоцтва та права власника ліцензії з ТО ПС.

Особливу увагу необхідно приділити вимогам до базових знань та досвіду щодо видачі ліцензії на ТО ПС. Підготовка і кваліфікаційні відмітки про тип. Підтвердження рейтингів та кваліфікацій. Ведення документації.

Розглянути процедури видачі, внесення змін, продовження терміну дії та припинення чинності свідоцтва персоналу з ТО ПС компетентним органом. Екзамени, які проводить компетентний орган. Анулювання, призупинення або обмеження ліцензії з ТО ПС.

Питання та завдання для самоперевірки:

1. Що встановлюють Правила видачі свідоцтв персоналу з технічного обслуговування ПС (Part-66) ?
2. Що означає комерційна експлуатація ПС?
3. Що означає ПС складної конструкції, оснащене двигуном (літак)?
4. Які ПС належать до пілотованих європейських легких ПС (ELA1)?
5. Які ПС належать до пілотованих європейських легких ПС (ELA2)?
6. Що означає технічне обслуговування та лінійне технічне обслуговування?
7. Які категорії Свідоцтва персоналу з технічного обслуговування ПС?
8. З метою внесення рейтингів до свідоцтв персоналу з ТО за якими групами мають бути класифіковані ПС?
9. Порядок подання Заявки на видачу свідоцтва персоналу з ТО ПС або на внесення змін до такого свідоцтва.

10. Які права надаються утримувачу свідоцтва персоналу з ТО ПС різних категорій?
11. Вимоги до базових знань та досвіду.
12. Безперервна дія свідоцтва персоналу з ТО ПС.
13. Підтвердження рейтингів повітряного судна.
14. Система ведення записів, яка забезпечує відповідне відстеження процесу видачі, поновлення, зміни, призупинення або анулювання кожного свідоцтва персоналу з ТО ПС.
15. Строк зберігання записів та взаємний обмін інформацією.
16. Процедура видачі свідоцтва персоналу з ТО ПС компетентним органом.
17. Процедура внесення змін до свідоцтва персоналу з ТО ПС для включення додаткової основної категорії або підкатегорії.
18. Процедура продовження терміну дії свідоцтва персоналу з ТО ПС.
19. Припинення та відновлення чинності свідоцтва Part-66.
20. Вимоги до проведення екзаменів та звіт про зарахування екзаменів.
21. Анулювання, призупинення або обмеження свідоцтва персоналу з ТО ПС.

Тема 3. Part-145 - Схвалені організації з технічного обслуговування

Практичне заняття № 3

План:

1. Загальні положення
2. Технічні вимоги (Розділ А). Вимоги, яким має відповідати організація для отримання або підтримання схвалення на проведення ТО ПС і компонентів
  - 2.1 Умови застосування і вимоги до виробничих приміщень та площ при схваленні організації з ТО ПС
  - 2.2 Вимоги до персоналу організації з ТО ПС
  - 2.3 Вимоги до обладнання, інструменту та матеріалам схваленої організації з ТО ПС
  - 2.4 Сертифікація ТО і політика у сфері безпеки польотів та якості
  - 2.5 Керівництво організації з ТО
3. Процедури для компетентних органів (Розділ В). Процедури, яких має дотримуватися уповноважений орган з питань ЦА, виконуючі свої завдання та функції стосовно видачі, підтримання, зміни, призупинення дії та анулювання Сертифікатів схвалень організації з ТО ПС

Мета: Ознайомити здобувачів ВО з основними технічними вимогами та процедурами, щодо схвалення організацій з ТО ПС, включаючи будь-який компонент, що призначений для встановлення на них.

Методичні рекомендації: При підготовці до практичного заняття звернути особливу увагу на основні вимоги, яким має відповідати організація для отримання або підтримання схвалення на проведення ТО ПС і компонентів. З'ясувати умови застосування і вимоги до виробничих приміщень та площ організації з ТО ПС.

Ретельно розглянути вимоги до персоналу організації з ТО ПС. Вимоги до обладнання, інструменту та матеріалам організації з ТО ПС. Сертифікація ТО і політика у сфері безпеки польотів та якості. Записи про ТО та повідомлення про дефекти. Керівництво організації з ТО.

Розглянути важливість процедур, яких має дотримуватися уповноважений орган з питань ЦА, виконуючі свої завдання та функції стосовно видачі, підтримання, зміни, призупинення дії та анулювання сертифікатів схвалень організації з ТО ПС. Умови використання персоналу, який не має кваліфікації відповідно до додатка 3 (Part-66).

Питання та завдання для самоперевірки:

1. Що встановлюють Правила схвалення організацій з ТО (Part-145)?
2. Визначення персоналу, який засвідчує технічне обслуговування.
3. Вимоги до виробничих приміщень та площ.
4. Відповідальний керівник організації з ТО ПС.
5. План-графік організації з ТО ПС.
6. Що називають "Людським фактором" при ТО ПС?
7. У разі базового ТО великого ПС організація повинна мати?
8. У разі базового ТО ПС, крім великого ПС, організація повинна мати?
9. Відповідно до яких вимог організація може залучати до роботи кваліфікованих персонал, який засвідчує ТО?
10. Вимоги до персоналу, який засвідчує ТО, та допоміжного персоналу категорій В1 та В2.
11. Які вимоги до персоналу Part-66 категорії В1 та В2 щодо присутності на лінійній базі під час виконання простого планового ТО або усунення простих дефектів персоналом категорії А?
12. Що означає "Допоміжний персонал категорій В1 та В2" ?
13. Що означає "Сертифікаційне повноваження" ?
14. Облік персоналу, який засвідчує ТО
15. Вимоги до обладнання, інструменту та матеріалам.
16. Приймання компонентів.
17. Відповідні чинні дані для ТО.
18. Планування виробництва з ТО.
19. Сертифікація ТО.
20. Записи про ТО.
21. Повідомлення про дефекти.
22. Політика у сфері безпеки польотів та якості, процедури ТО та система якості.
23. Привілеї, обмеження та зміни в організації.
24. Недоліки 1 та 2 рівнів.
25. Процедури, яких має дотримуватися уповноважений орган з питань ЦА, виконуючі свої завдання стосовно видачі, підтримання, призупинення, зміни дії та анулювання Сертифікатів схваленень організації з ТО ПС.
26. Умови використання персоналу, який не має кваліфікації відповідно до додатка 3 (Part-66).

Тема 4. EU-OPS - Комерційні повітряні перевезення

Практичне заняття № 4

План:

1. Комерційний повітряний транспорт/комерційні перевезення
2. Сертифікати повітряних перевізників
3. Відповідальність перевізників, зокрема щодо підтримання придатності та технічного обслуговування
4. Документи, що перевозяться на борту
5. Розфарбування повітряного судна (маркування)

Мета: Сформувати цілісне уявлення про основні міжнародні вимоги, національні законодавчі та нормативно-правові акти, які регламентують повітряні перевезення і відповідальність повітряного перевізника.

Методичні рекомендації: Розглядаючи питання цієї теми треба усвідомити необхідність вивчення правового регулювання міжнародних та національних повітряних перевезень.

Розглянути питання сертифікації повітряних перевізників. Визнання сертифікації суб'єктів та об'єктів авіаційної діяльності. Сертифікаційні перевірки та нагляд. Загальні вимоги до комерційного спеціалізованого експлуатанта.

Звернути особливу увагу на відповідальність перевізників, зокрема щодо підтримання придатності та ТО. Обов'язки експлуатанта, пов'язані з технічним обслуговуванням. Керівництво експлуатанта з регулювання ТО. Облік бортового аварійно-рятувального обладнання. Перелік мінімального обладнання (MEL).

Знати міжнародні та національні вимоги щодо документів, керівництв та інформації, які повинні перебувати на борту. Документи та Інформації, які мають залишатися на землі.

Слід звернути увагу на розфарбування ПС (маркування). Національні, загальні та реєстраційні знаки. Маркування місць аварійного розтину фюзеляжу.

Питання та завдання для самоперевірки:

1. Що означає комерційна експлуатація повітряного транспорту?
2. Що означає поняття "Авіаційний перевізник"?
3. Що визнається міжнародним перевезенням ?
4. Сертифікація, схвалення суб'єктів авіаційної діяльності.
5. Процедура видачі сертифіката. Що означає сертифікація?
6. Визнання сертифікації суб'єктів та об'єктів авіаційної діяльності.
7. Сертифікаційні перевірки та нагляд.
8. Подача заявки і отримання сертифіката експлуатанта (АОС).
9. Загальні вимоги до комерційного спеціалізованого експлуатанта.
10. Підготовка до польотів, передпольотна підготовка ПС.
11. Обов'язки експлуатанта, пов'язані з технічним обслуговуванням.
12. Керівництво експлуатанта з регулювання ТО.
13. Реєстровані дані про технічне обслуговування.

14. Інформація про збереження льотної придатності .
15. Процедури ТО та система забезпечення якості.
16. Свідоцтво про технічне обслуговування.
17. Програма технічного обслуговування.
18. Бортовий журнал.
19. Облік бортового аварійно-рятувального обладнання.
20. Перелік мінімального обладнання (MEL).
21. Документи, що перевозяться на борту ПС (міжнародні вимоги).
22. Документи, керівництва та інформація, які повинні перебувати на борту ПС (національні вимоги).
23. Інформації, які мають залишатися на землі.
24. Національні, загальні та реєстраційні знаки.
25. Розташування і розміри національних, загальних та реєстраційних знаків.
26. Маркування місць аварійного розтину фюзеляжу

5.2 Змістовий модуль II Практичне використання авіаційного законодавства щодо підготовки персоналу до ТО ПС

Тема 5. Сертифікація повітряного судна

Практичне заняття № 5

План:

1. Загальні положення
2. Правила сертифікації
3. Сертифікація типу
  - 3.1 Сертифікати типу та обмежені сертифікати типу
  - 3.2 Додаткові сертифікати типу
4. Part-21 – Схвалення організації з проектування/виробництва
5. Документи
  - 5.1 Сертифікати льотної придатності та обмежені сертифікати льотної придатності
  - 5.2 Сертифікати щодо шуму на місцевості
  - 5.3 Дозвіл на виконання польотів

Мета: Формування комплексного уявлення у майбутніх фахівців щодо вимог та процедур під час сертифікації ПС.

Методичні рекомендації: При розгляді даної теми потрібно звернути увагу на загальні положення щодо сертифікації ПС та знати визначення основних термінів. Знати порядок та правила сертифікації ПС.

Розглянути питання отримання сертифіката типу або обмеженого сертифіката типу. Зміни, які вимагають видання нового сертифіката типу. Льотні випробування з метою отримання сертифіката типу. Видання обмеженого сертифіката типу. Заявка на отримання та видання додаткового сертифіката типу.

Також слід з'ясувати процедури схвалення організації з проектування/виробництва ПС. Вимоги та зміни для схвалення організації виробника.

Усвідомити необхідність вивчення документів, які стосуються сертифікатів льотної придатності та обмежених сертифікатів льотної придатності, сертифікатів щодо шуму на місцевості, дозволу на виконання польотів.

Питання та завдання для самоперевірки:

1. Які вимоги та процедури встановлюють Авіаційні правила України «Сертифікація ПС, пов'язаних з ними виробів, компонентів та обладнання, а також організацій розробника та виробника» (Part-21) ?
2. Що означає UA-TSO - Технічний стандарт України ?
3. Що означає Сертифікація (схвалення) ?
4. Який порядок подання документів для отримання сертифіката?
5. Система збирання, дослідження та аналізу даних та інформації, що пов'язана з відмовами, несправностями та дефектами.
6. Сертифікати типу та обмежені сертифікати типу.
7. Заявка на отримання сертифіката типу або обмеженого сертифіката типу.
8. Зміни, які вимагають видання нового сертифіката типу.
9. Які умови видання сертифіката типу компетентним органом?
10. Які вимоги щодо видання обмеженого сертифіката типу?
11. Які виконуються дослідження та випробування для доведення відповідності застосовному сертифікаційному базису типу?
12. Які вимоги до льотних випробувань з метою отримання сертифіката типу?
13. Сертифікат типу. Строк дії та чинність.
14. Класифікація змін, які вносяться до типової конструкції.
15. Заявка на отримання та видання додаткового сертифіката типу.
16. Схвалення організації виробника. Прийнятність заявника.
17. Видання та вимоги для схвалення організації виробника.
18. Які встановлені зміни схваленої організації виробника?
19. Яка існує класифікація недоліків та коригувальні заходи утримувача схвалення організації виробника?
20. Які повноваження та обов'язки утримувача схвалення організації виробника?
21. Сертифікати льотної придатності та обмежені сертифікати льотної придатності.
22. Сертифікати щодо шуму на місцевості.
24. Дозвіл на виконання польотів.

Тема 6. Part-M - Правила з підтримання льотної придатності

Практичне заняття № 6

План:

1. Технічні вимоги для суб'єктів авіаційної діяльності та заходи, які необхідно вжити для підтримання льотної придатності, включаючи ТО
2. Умови, яким повинні відповідати особи чи організації, які здійснюють управління підтриманням льотної придатності
3. Обов'язки уповноваженого органу з питань ЦА щодо видачі, продовження дії, зміни, призупинення або анулювання Сертифікатів
4. Нагляд за підтриманням льотної придатності

Мета: Сформувати цілісне уявлення про технічні вимоги для суб'єктів авіаційної діяльності та процедури для уповноваженого органу з питань ЦА щодо підтримання льотної придатності повітряних суден.

Методичні рекомендації: При розгляді даної теми особливу увагу звернути на технічні вимоги для суб'єктів авіаційної діяльності та заходи, які необхідно вжити для підтримання льотної придатності, включаючи ТО. Знати обов'язки та відповідальність за підтримання льотної придатності ПС. Усвідомити необхідність підтримання льотної придатності ПС і працездатність експлуатаційного та аварійного обладнання. Організація з технічного обслуговування ПС.

Розглянути та розуміти умови, яким повинні відповідати особи чи організації, які здійснюють управління підтриманням льотної придатності. Отримати загальне розуміння щодо перегляду льотної придатності та підтримання схвалення. Чинність сертифіката перегляду льотної придатності.

Ознайомити здобувачів ВО з обов'язками уповноваженого органу з питань ЦА щодо видачі, продовження дії, зміни, призупинення або анулювання сертифікатів. Відповідальні за застосування та дотримання правил з підтримання льотної придатності. Нагляд за підтриманням льотної придатності.

Питання та завдання для самоперевірки:

1. Хто є відповідальним за підтримання льотної придатності ПС і за яких умов здійснюється політ?
2. В чому має переконатися експлуатант щодо ПС, які використовуються у комерційній спеціалізованій експлуатації або у комерційному повітряному транспорті ?
3. Звітування про події, що загрожують безпеці польотів.
4. Які завдання з підтримання льотної придатності?
5. Система записів з підтримання льотної придатності ПС.
6. Система технічних бортових журналів ПС.
7. Організація з технічного обслуговування. Сфера застосування та обсяг схвалення.
8. Керівництво організації з технічного обслуговування.

9. Які вимоги до виробничих приміщень та площ?
10. Які вимоги до персоналу?
11. Персонал, який засвідчує ТО та персонал з перегляду льотної придатності.
12. Компоненти, обладнання та інструменти.
13. Дані та замовлення на проведення робіт з ТО.
14. Сертифікат передачі до експлуатації повітряного судна (CRS).
15. Сертифікат передачі до експлуатації компонента.
16. Записи з ТО та перегляду льотної придатності.
17. Привілеї організації з ТО.
18. Зміни та підтримання схвалення організації з ТО.
19. Організація з управління підтриманням льотної придатності .
20. Керівництво з управління підтриманням льотної придатності.
21. Персонал з перегляду льотної придатності.
22. Управління підтриманням льотної придатності.
23. Підтримання схвалення.
24. Уповноваження пілота-власника.
25. Перегляд льотної придатності повітряного судна.
26. Чинність сертифіката перегляду льотної придатності.
27. Передача повітряного судна у межах ЄС.
28. Обов'язки уповноваженого органу з питань ЦА щодо видачі, продовження дії, зміни, призупинення або анулювання Сертифікатів.
29. Нагляд за підтриманням льотної придатності.

**Тема 7 Правовий статус цивільного повітряного судна
(на основі додатка 7 – Державні та реєстраційні знаки ПС та
дodatка 8 – Льотна придатність ПС)**

Практичне заняття № 7

План:

1. Класифікація ПС
2. Реєстрація цивільних ПС
3. Льотна придатність ПС

Мета: Ознайомити здобувачів вищої освіти з основними вимогами, що пред'являються до повітряних суден. Знати як відбувається реєстрація цивільних повітряних суден та які вимоги щодо льотної придатності ПС.

Методичні рекомендації: При розгляді даної теми необхідно звернути увагу на вимоги до повітряних суден, їх класифікацію, порушення порядку використання повітряного простору ПС. Обов'язки держав членів - ІКАО щодо ПС, згідно Чиказької конвенції.

Знати вимоги ІКАО щодо реєстрації цивільних повітряних суден та що визначають і містять провила реєстрації цивільних повітряних суден в Україні. Державні і реєстраційні знаки (На основі Додатка 7). Порядок реєстрації та виключення ПС з Державного реєстру цивільних ПС України.

Також необхідно ознайомити здобувачів ВО зі стандартами ІКАО щодо льотної придатності ПС (Додаток 8). Встановлення та підтримання льотної придатності ПС в Україні.

Питання та завдання для самоперевірки:

1. Дайте визначення повітряному судну.
2. Що розуміється під прототипом цивільного ПС?
3. Що розуміється під модифікованим цивільним ПС?
4. Яке ПС вважається новим цивільним ПС?
5. Державна авіація, призначення. Класифікація державних ПС.
6. Цивільна авіація, призначення.
7. Що означає поняття авіаційні роботи?
8. Що означає поняття авіація загального призначення?
9. Що відноситься до порушень порядку використання повітряного простору (ПС - порушникам)?
10. Обов'язки держав членів-ІКАО щодо ПС, згідно Чиказької конвенції.
11. Класифікація цивільних ПС.
12. Які документи, відповідно до Чиказької конвенції, має на борту кожне ПС?
13. Який порядок реєстрації цивільних ПС в Україні?
14. У яких випадках може бути зареєстровано ПС в Україні?
15. Виключення ПС з Державного реєстру цивільних ПС України.
16. Державні і реєстраційні знаки, які наносяться на повітряне судно. Призначення та вимоги (згідно з Додатком 7).
17. Розташування національних, спільних та реєстраційних знаків.
18. Реєстраційне посвідчення.
19. Льотна придатність ПС. Загальні вимоги та застосування Додатка 8.
20. Правове регулювання льотної придатності ПС (згідно з додатком 8).
21. Льотна придатність повітряного судна. Загальні вимоги (ПКУ-2011).
22. Сертифікат льотної придатності.
23. Які дії Державіаслужбаи у разі невідповідності ПС вимогам льотної придатності?
24. Яким шляхом забезпечується підтримання льотної придатності ПС?

Тема 8. Застосовувані національні та міжнародні вимоги

Практичне заняття № 8

План:

1. Програма технічного обслуговування, перевірок ТО та інспекцій
2. Перелік мінімального обладнання, перелік відхилень конструкцій, з якими дозволений виліт
3. Директиви льотної придатності. Експлуатаційні бюлетені, інформація про послуги виробників
4. Модифікації і ремонт
5. Документація технічного обслуговування: керівництво з ТО, керівництво з ремонту конструкції, ілюстрованого каталогу запчастин
6. Підтримання льотної придатності
7. ETOPS, вимоги щодо технічного і диспетчерського обслуговування
8. Всепогодні польоти, вимоги до мінімального обладнання

Мета: Ознайомити здобувачів ВО з міжнародними та національними вимогами щодо льотної експлуатації та технічного обслуговування ПС

Методичні рекомендації: Розглядаючи питання цієї теми треба усвідомити необхідність вивчення міжнародних та національних вимог щодо льотної експлуатації ПС. З'ясувати необхідність дотримання програми ТО та зберігання записів з підтримання льотної придатності ПС.

Розглянути та розуміти головні переліки мінімального обладнання, переліки відхилень конструкцій, з якими дозволений виліт та директив з льотної придатності. Також особливу увагу звернути на вивчення документів з ТО, а саме: керівництва організації з ТО, керівництва експлуатанта з регулювання ТО, керівництва з підтримання льотної придатності. Модифікації і ремонт.

Отримати загальне розуміння щодо експлуатації збільшеної дальності на двомоторних літаках (ETOPS) та експлуатація ПС в умовах низької видимості.

Питання та завдання для самоперевірки:

1. Які вимоги до Програми технічного обслуговування (додаток 6 ІКАО)?
2. Які вимоги до Програми технічного обслуговування ПС (Part-M)?
3. Яким вимогам має відповідати Програма ТО у випадку ПС ELA1?
4. Що означає система записів з підтримання льотної придатності ПС?
5. Система технічних бортових журналів ПС.
6. У чому суть переліку мінімального обладнання (вимоги додатка 6 ІКАО)?
7. Перелік мінімального обладнання (ORO.MLR.105 наказ ДАСУ 682)
8. З урахуванням яких умов Експлуатант повинен скласти перелік MEL або аналогічний документ ?
9. Який встановлений мінімальний комплект обладнання для польоту?
10. У чому полягає суть Директив та Інструкції льотної придатності?
11. Наявність даних для забезпечення експлуатації.
12. Ремонти (Part-21). Сфера застосування. Стандартні ремонти.

13. Прийнятність заявника та доведення здатності.
14. Проект ремонту та видання схвалення проекту ремонту.
15. Яка існує класифікація ремонтів?
16. Виготовлення компонентів для ремонту. Виконання ремонту та обмеження.
17. Пошкодження, які залишаються невідремонтованими.
18. Які вимоги до зберігання документації?
19. Інструкції з підтримання льотної придатності.
20. Визнання схвалень проектів ремонтів інших держав розробників.
21. Керівництво організації з ТО (Part-145). Привілеї та обмеження.
22. Керівництво експлуатанта з регулювання технічного обслуговування.
23. Керівництво з процедур організації з технічного обслуговування.
24. Основні вимоги щодо льотної придатності (Доповнення II наказ ДАСУ № 682).
25. Експлуатація збільшеної дальності на двомоторних літаків (ETOPS).
26. Всепогодні польоти, вимоги до мінімального обладнання.

6 Тематика рефератів/презентацій для навчальної дисципліни "Авіаційне законодавство (Part 66 мод. 10)"

1. Поняття і сутність міжнародного та національного повітряного права.
2. Характеристика основних принципів міжнародного повітряного права.
3. Джерела міжнародного і національного повітряного права.
4. Створення міжнародної організації цивільної авіації (ІКАО). Цілі, завдання та організаційна структура ІКАО.
5. Основні завдання та цілі Європейського агентства з безпеки авіації (EASA). Право на видачу сертифікатів типу та схвалень льотної придатності ПС.
6. Вимоги до видачі свідоцтва персоналу з технічного обслуговування ПС та умови його дійсності й використання.
7. Процедури для компетентних органів щодо видачі свідоцтв персоналу з технічного обслуговування ПС, включаючи будь-який компонент, що призначений для встановлення на них.
8. Вимоги, яким має відповідати організація для отримання або підтримання схвалення на проведення технічного обслуговування ПС і компонентів.
9. Процедури, яких має дотримуватись компетентний орган, виконуючи свої завдання та функції стосовно видачі, підтримання, зміни, призупинення дії та анулювання сертифікатів схвалень організацій з ТО ПС.
10. Правове регулювання міжнародних та національних повітряних перевезень.
11. Умови сертифікації та схвалення суб'єктів авіаційної діяльності.
12. Комерційна практика і обов'язкові правила (оренда / лізинг).
13. Відповідальність перевізників, зокрема щодо підтримання придатності та технічного обслуговування.
14. Міжнародні та національні вимоги щодо документів, керівництв та інформації, які повинні перебувати на борту ПС, їх характеристика.

15. Загальні положення щодо сертифікації, порядок та правила сертифікації ПС.
16. Основні особливості щодо отримання сертифіката типу або обмеженого сертифіката типу. Льотні випробування з метою отримання сертифіката типу.
17. Процедури схвалення організації з проектування/виробництва ПС. Вимоги та зміни для схвалення організації виробника.
18. Основні вимоги щодо документів, які стосуються сертифікатів льотної придатності та обмежених сертифікатів льотної придатності, сертифікатів щодо шуму на місцевості, дозволу на виконання польотів.
19. Основні вимоги для суб'єктів авіаційної діяльності та заходи, які необхідно взяти для підтримання льотної придатності, включаючи ТО.
20. Умови, яким повинні відповідати особи чи організації, які здійснюють управління підтриманням льотної придатності.
21. Процедури для уповноваженого органу з питань ЦА щодо підтримання льотної придатності цивільних ПС України.
22. Порядок реєстрації цивільних ПС в Україні. Національні, загальні та реєстраційні знаки ПС.
23. Загальні міжнародні та національні вимоги щодо льотної придатності ПС.
24. Загальні положення програми технічного обслуговування ПС, перевірок та інспекцій.
25. Застосовувані національні та міжнародні вимоги щодо Головних переліків мінімального обладнання, переліків відхилень конструкцій, з якими дозволений виліт.

7 Вимоги до оформлення індивідуальної роботи (реферату/презентації)

Реферат або презентація повинні містити:

1. Титульний лист (див. Додаток А).
Для презентацій титульний лист має містити необхідну інформацію (див. вимоги вище) та може бути виконаний на свій розсуд.
2. Вступну частину. Яка повинна розкривати актуальність та проблеми теми індивідуальної роботи у галузі авіаційного законодавства щодо підготовки персоналу з технічного обслуговування ПС.
3. Основна частина. Повинна розкрити основну суть вибраної теми. Може містити міжнародні та національні вимоги стосовно теми роботи, приклади. Обов'язковим є посилання на літературні джерела, які використовувалися.
4. Висновки роботи. Окрема частина власних думок щодо питань теми, пропозиції, які можуть на Вашу думку допомогти у вирішенні проблеми, приклади, можна привести статистичні показники.
5. Джерела інформації. Літературні джерела подаються за абеткою з обов'язковою вказівкою місця видання, року видання, номера журналу або газети, сторінок, текст яких був використаний у написанні даної індивідуальної роботи. Якщо посилання на інтернетджерела інформації, то

необхідно вказати посилання на відповідні сайти та повинні бути оформлені згідно ДСТУ 8302:2015.

Обсяг реферату/презентації:

Для робіт, написаних від руки, не менше 10 повних сторінок формату А4 (не враховуючи титульної сторінки та літературних джерел);

Для друкованих – не менше 12-15 повних сторінок.

Для презентацій – відповідно до вибраного формату презентації. Може окремо містити текст від основної презентації.

Робота оцінюється за наступними критеріями:

- логічність та послідовність викладу матеріалу;
- повнота і глибина розкриття всіх питань теми;
- актуальність;
- відображення взаємозв'язку теми роботи та специфіки майбутньої професії;
- творчий аналіз та висновки;
- оформлення

Оцінка знижується якщо:

- робота написана без посилань, має ознаки плагіату;
- неправильно оформлена;
- немає висновків;
- відсутні джерела інформації;
- за наявності граматичних та орфографічних помилок.

Повністю виконану та оформлену роботу можна здати викладачеві на перевірку на протязі усього семестру, але не пізніше, ніж за два тижні до початку заліково-екзаменаційної сесії. Презентації здаються в електронному вигляді через носій інформації або через надсилання на електронну адресу.

Після рецензування викладачем здобувач ВО, за необхідності доопрацьовує роботу, та усно її захищає.

8 Перелік контрольних питань для підсумкового контролю знань

1. Що означає поняття "Повітряне право"?
2. Що розуміється під міжнародним повітряним правом?
3. Що розуміється під національним повітряним правом?
4. Хто є суб'єктами міжнародного і національного повітряного права?
5. Що являє собою повітряний простір в юридичному значенні? Його класифікація.
6. Характеристика основних принципів міжнародного повітряного права, і в чому полягає їх суть?
7. Що розуміється під джерелами міжнародного повітряного права?
8. Джерела національного повітряного права.
9. Створення міжнародної організації цивільної авіації (ІКАО). Цілі, завдання та організаційна структура ІКАО.
10. Види документів, які розробляються ІКАО. Коротка характеристика.
11. Склад, цілі і завдання Європейського агентства з безпеки польотів (EASA).
12. Що встановлюють Правила видачі свідоцтв персоналу з технічного обслуговування ПС (Part-66) ?
13. Що означає комерційна експлуатація ПС?
14. Що означає ПС складної конструкції, оснащене двигуном (літак)?
15. Які ПС належать до пілотованих європейських легких ПС (ELA1)?
16. Які ПС належать до пілотованих європейських легких ПС (ELA2)?
17. Що означає технічне обслуговування та лінійне технічне обслуговування?
18. Які категорії Свідоцтва персоналу з технічного обслуговування ПС?
19. З метою внесення рейтингів до свідоцтв персоналу з ТО за якими групами мають бути класифіковані ПС?
20. Порядок подання Заявки на видачу свідоцтва персоналу з ТО ПС або на внесення змін до такого свідоцтва.
21. Які права надаються утримувачу свідоцтва персоналу з ТО ПС різних категорій?
22. Вимоги до базових знань та досвіду.
23. Безперервна дія свідоцтва персоналу з ТО ПС.
24. Підтвердження рейтингів повітряного судна.
25. Система ведення записів, яка забезпечує відповідне відстеження процесу видачі, поновлення, зміни, призупинення або анулювання кожного свідоцтва персоналу з ТО ПС.
26. Строк зберігання записів та взаємний обмін інформацією.
27. Процедура видачі свідоцтва персоналу з ТО ПС компетентним органом.
28. Процедура внесення змін до свідоцтва персоналу з ТО ПС для включення додаткової основної категорії або під категорії.
29. Процедура продовження терміну дії свідоцтва персоналу з ТО ПС.
30. Вимоги до проведення екзаменів та звіт про зарахування екзаменів.
31. Анулювання, призупинення або обмеження свідоцтва персоналу з ТО ПС.

32. Що встановлюють Правила схвалення організацій з ТО (Part-145)?
33. Вимоги до виробничих приміщень та площ.
34. Визначення персоналу, який засвідчує технічне обслуговування.
35. Що повинна мати організація у разі базового ТО великого ПС?
36. Що повинна мати організація у разі базового ТО ПС, крім великого ПС?
37. Вимоги до персоналу, який засвідчує ТО, та допоміжного персоналу категорій В1 та В2.
38. Що означає "Допоміжний персонал категорій В1 та В2" ?
39. Що означає "Сертифікаційне повноваження" ?
40. Облік персоналу, який засвідчує ТО.
41. Вимоги до обладнання, інструменту та матеріалам.
42. Приймання компонентів. Дані для ТО. Планування виробництва з ТО.
43. Сертифікація та записи про ТО.
44. Повідомлення про дефекти.
45. Політика у сфері безпеки польотів та якості, процедури ТО та система якості.
46. Процедури, яких має дотримуватися уповноважений орган з питань ЦА, виконуючі свої завдання стосовно видачі, підтримання, призупинення, зміни дії та анулювання Сертифікатів схваленень організації з ТО ПС.
47. Умови використання персоналу, який не має кваліфікації відповідно до додатка 3 (Part-66).
48. Що означає комерційна експлуатація повітряного транспорту?
49. Що означає поняття "Авіаційний перевізник"?
50. Що визнається міжнародним перевезенням?
51. Сертифікація, схвалення суб'єктів авіаційної діяльності.
52. Визнання сертифікації суб'єктів та об'єктів авіаційної діяльності.
53. Подача заявки і отримання сертифіката експлуатанта (АОС).
54. Загальні вимоги до комерційного спеціалізованого експлуатанта.
55. Підготовка до польотів, передпольотна підготовка ПС.
56. Обов'язки експлуатанта, пов'язані з технічним обслуговуванням.
57. Керівництво експлуатанта з регулювання ТО.
58. Реєстровані дані про технічне обслуговування.
59. Інформація про збереження льотної придатності.
60. Процедури ТО та система забезпечення якості.
61. Свідоцтво про технічне обслуговування.
62. Програма технічного обслуговування.
63. Бортовий журнал.
64. Облік бортового аварійно-рятувального обладнання.
65. Перелік мінімального обладнання (MEL).
66. Документи, що перевозяться на борту ПС (міжнародні вимоги).
67. Документи, керівництва та інформація, які повинні перебувати на борту ПС (національні вимоги). Інформації, які мають залишатися на землі

68. Які вимоги та процедури встановлюють Авіаційні правила України «Сертифікація ПС, пов'язаних з ними виробів, компонентів та обладнання, а також організацій розробника та виробника» (Part-21)?
69. Що означає Сертифікація (схвалення) ?
70. Подання документів для отримання сертифіката.
71. Система збирання, дослідження та аналізу даних та інформації, що пов'язана з відмовами, несправностями та дефектами.
72. Сертифікати типу та обмежені сертифікати типу. Заявка на отримання та зміни, які вимагають видання нового сертифіката типу.
73. Відповідність сертифікаційному базису типу, сертифікаційному базису даних для забезпечення експлуатації та вимогам захисту довкілля.
74. Умови видання сертифіката типу та обмеженого сертифіката типу.
75. Дослідження та випробування для доведення відповідності застосовному сертифікаційному базису типу. Льотні випробування.
76. Заявка на отримання та видання додаткового сертифіката типу.
77. Схвалення організації виробника. Прийнятність заявника.
78. Класифікація недоліків та коригувальні заходи утримувача схвалення організації виробника.
79. Сертифікати льотної придатності та обмежені сертифікати льотної придатності.
80. Сертифікати щодо шуму на місцевості.
81. Дозвіл на виконання польотів.
82. Хто є відповідальним за підтримання льотної придатності ПС і за яких умов здійснюється політ?
83. В чому має переконатися експлуатант щодо ПС, які використовуються у комерційній спеціалізованій експлуатації або у комерційному повітряному транспорті ?
84. Які завдання з підтримання льотної придатності?
85. Система записів з підтримання льотної придатності ПС.
86. Організація з ТО. Сфера застосування та обсяг схвалення.
87. Керівництво організації з технічного обслуговування.
88. Персонал, який засвідчує ТО та персонал з перегляду льотної придатності.
89. Вимоги до обладнання та передачі до експлуатації ПС (CRS)
90. Записи з ТО та перегляду льотної придатності.
91. Зміни та підтримання схвалення організації з ТО.
92. Організація з управління підтриманням льотної придатності.
93. Керівництво з управління підтриманням льотної придатності.
94. Вимоги до персоналу з перегляду льотної придатності.
95. Управління підтриманням льотної придатності.
96. Сертифікат передачі до експлуатації ПС. Уповноваження пілота-власника.
97. Перегляд та чинність сертифіката льотної придатності ПС.
98. Обов'язки уповноваженого органу з питань ЦА щодо видачі, продовження дії, зміни, призупинення або анулювання Сертифікатів з підтримання льотної придатності ПС.

99. Нагляд за підтриманням льотної придатності ПС.
100. Дайте визначення повітряному судну. Класифікація цивільних ПС.
101. Що розуміється під прототипом, модифікованим та новим цивільним ПС?
102. Що означає поняття комерційна авіація та авіація загального призначення?
103. Що відноситься до порушень порядку використання повітряного простору (ПС - порушникам)?
104. Обов'язки держав членів-ІКАО щодо ПС, згідно Чиказької конвенції.
105. Порядок реєстрації цивільних ПС в Україні. Реєстраційне посвідчення.
106. У яких випадках може бути зареєстровано ПС в Україні?
107. Виключення ПС з Державного реєстру цивільних ПС України.
108. Державні і реєстраційні знаки, які наносяться на повітряне судно. Призначення та вимоги.
109. Розташування національних, спільних та реєстраційних знаків на ПС.
110. Льотна придатність ПС. Загальні вимоги та застосування Додатка 8.
111. Які вимоги щодо льотної придатності ПС згідно національних документів?
112. Сертифікат льотної придатності та дозвіл на виконання польотів.
113. Хто є відповідальним за підтримання льотної придатності ПС і за яких умов може здійснюватися політ?
114. Яким шляхом забезпечується підтримання льотної придатності ПС?
115. Вимоги до Програми технічного обслуговування ПС.
116. Яким вимогам має відповідати Програма ТО у випадку ПС E1A1?
117. Що означає система записів з підтримання льотної придатності ПС?
118. Система технічних бортових журналів ПС.
119. У чому суть переліку мінімального обладнання (вимоги додатка 6 ІКАО)?
120. Перелік мінімального обладнання, перелік відхилень конструкцій, з якими дозволений виліт (ORO.MLR.105 наказ ДАСУ 682).
121. З урахуванням яких умов Експлуатант повинен скласти перелік MEL або аналогічний документ?
122. У чому полягає суть ірєктив та Інструкції з підтримання льотної придатності?
123. Ремонти (Part-21). Сфера застосування. Стандартні ремонти.
124. Проект ремонту та видання схвалення проекту ремонту.
125. Виготовлення компонентів для ремонту. Виконання ремонту та обмеження. Пошкодження, які залишаються невідремontованими.
126. Визнання схвалень проектів ремонтів інших держав розробників.
127. Керівництво організації з ТО (Part-145). Привілеї та обмеження.
128. Керівництво експлуатанта з регулювання технічного обслуговування.
129. Керівництво з процедур організації з технічного обслуговування.
130. Основні вимоги щодо підтримання льотної придатності (Доповнення II наказ ДАСУ № 682).
131. Експлуатація збільшеної дальності на двомоторних літаків (ETOPS).
132. Всепогодні польоти, вимоги до мінімального обладнання.

9 Список рекомендованих джерел інформації

9.1 Література основна

1. Повітряний Кодекс України. – К, 2011. -72 с.
2. Чиказька конвенція 1944р. "Конвенція про міжнародну цивільну авіацію." Монреаль. Видання дев'яте. – 2006. -51 с.
3. Додатки до Чиказької конвенції (1-19),- 857с.
4. Правила аэронавигационного обслуговування. Производство полетов воздушных судов. Doc.8168 - Монреаль: ИКАО.
Том 1 Правила производства полетов. Издание шестое, 2018, с. 200.
Том 2 Построение схем визуальных полетов и полетов по приборам. Издание седьмое, 2020, с. 921.
Том 3 Правила эксплуатации воздушных судов. Издание первое, 2018, с. 103.
5. Правила аэронавигационного обслуговування. Организация воздушного движения Doc. 4444 – Монреаль: ИКАО, 2016, с. 461
6. Руководство по обучению. Doc. 7192 - Монреаль: ИКАО.
Часть D-1. Техническое обслуживание воздушных судов (техник/инженер/механик). Издание второе, 2003, с. 226.
7. "Правила реєстрації цивільних повітряних суден в Україні" (АПУ-частина 47). Наказ Державіаслужби від 05.02.2019 року N 153.
8. "Правила аварійно-рятувального та протипожежного забезпечення польотів у цивільній авіації України". Наказ Міністерства інфраструктури 07.05.13р. № 286.
9. Авіаційні правила України "Підтримання льотної придатності повітряних суден та авіаційних виробів, компонентів і обладнання та схвалення організацій і персоналу, залучених до виконання цих завдань" Наказ ДАСУ від 06.03.2019 № 286.
10. Додаток 1 до Авіаційних правил України "Підтримання льотної придатності ПС та авіаційних виробів, компонентів і обладнання та схвалення організацій і персоналу, залучених до виконання цих завдань"Додаток 1 (Annex I) Частина-66 (Part-M) Підтримання льотної придатності.
11. Додаток 2 до Авіаційних правил України "Підтримання льотної придатності ПС та авіаційних виробів, компонентів і обладнання та схвалення організацій і персоналу, залучених до виконання цих завдань"Додаток 2 (Annex II) Частина-145 (Part-145) Правила схвалення організацій з технічного обслуговування.
12. Додаток 3 до Авіаційних правил України "Підтримання льотної придатності ПС та авіаційних виробів, компонентів і обладнання та схвалення організацій і персоналу, залучених до виконання цих завдань"Додаток 3 (Annex III) Частина-66 (Part-66) Правила видачі свідоцтв персоналу з технічного обслуговування повітряних суден.
13. Наказ Державної авіаційної служби України від 18.01.2012р. № 40 Про затвердження Методичних рекомендацій щодо видачі свідоцтв персоналу з технічного обслуговування повітряних суден Part-66.

14. Закон України «Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу»
15. Наказ Міністерства транспорту та зв'язку України 20.04.2010 N 209 Правила схвалення організацій з технічного обслуговування (Part-145) та затвердження Змін до Правил сертифікації організацій з технічного обслуговування авіаційної техніки. Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 2 серпня 2010 р. за N 591/17886.
16. Наказ Державіаслужби від 05.09.2011 р. № 215. Методичні рекомендації щодо прийнятих методів встановлення відповідності та керівний матеріал до Правил схвалення організацій з технічного обслуговування (Part-145).
17. Наказ Міністерства інфраструктури України від 27.07.2011 № 237 Правила схвалення організацій з підготовки до технічного обслуговування (Part-147). Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 18 серпня 2011 р. за № 986/19724
18. Авіаційні правила України. "Технічні вимоги та адміністративні процедури щодо льотної експлуатації в цивільній авіації". Наказ Державної авіаційної служби України від 05.07.2018 року N 682.
19. Методичні рекомендації щодо схвалення організацій з підготовки до технічного обслуговування (Part-147).
20. Авіаційні правила України, Частина 21 «Сертифікація повітряних суден, пов'язаних з ними виробів, компонентів та обладнання, а також організацій розробника та виробника» АПУ-21 (Part-21) Наказ Державної авіаційної служби України від 26.04.2019 року № 529.
21. Прийнятні методи відповідності та керівний матеріал для сертифікації ПС, пов'язаних з ними виробів, компонентів та обладнання, а також організацій розробника та виробника (АМС та GM до АПУ-21(Part-21))
22. Норми льотної придатності EASA CS-23, 25, 27, 29

9.2 Література додаткова

1. Буткевич В.Г. "Міжнародне право. Основні галузі", Київ, "Либідь" -2004г. (Глава XI, стр.428-447).
2. Тимченко В.П."Міжнародне право", К., 2000 р.
3. Повітряне право України: навчальний посібник/За заг. ред. д-ра ю.н. В.В. Костицького.- Дрогобич: Коло, 2011,- 552с.
4. Тимченко Л.Д., Кононенко В.П. Міжнародне право: підручник, К., 2012, 631с.
5. Міжнародне публічне право: : підручник/(авт. кол: В.М. Репецький, В.М Лисяк, М.М. Микієвич та ін.); за ред. В.М. Репецького.-2-ге вид.,стер.- Київ: Вид-во "Знання"; 2012-437с.
6. Гуменюк В.В., Шахова Є.В. Національне повітряне право: підручник. – К.: КНЕУ, 2017. – 320 с.
7. Положення про використання повітряного простору України. Постанова КМУ від 06.12.2017 № 954.

8. Правила польотів цивільних повітряних суден у повітряному просторі України, затверджені наказом Міністерства інфраструктури України від 28.10.2011 №478
9. Правила повітряних перевезень та обслуговування пасажирів и багажу. Наказ Державіаслужби від 26.10.2018 року № 1239.
10. "Правила авіаційного пошуку і рятування в Україні". Наказ МВС України від 16.03.2015р. № 279.
11. ДСТУ 2860-94. Надійність техніки. Терміни та визначення.
12. Конвенція для уніфікації деяких правил міжнародних повітряних перевезень (Монреальська конвенція 1999 року).
13. Додаток 1 до Чиказької конвенції "Видача свідоцтв авіаційному персоналу".
14. Додаток 2 до Чиказької конвенції "Правила польотів".
15. Додаток 6 до Чиказької конвенції "Експлуатація повітряних суден".
16. Додаток 7 до Чиказької конвенції "Національні і реєстраційні знаки повітряних суден".
17. Додаток 8 до Чиказької конвенції "Льотна придатність повітряних суден".
18. Кодекс України про адміністративні правопорушення.
19. Кримінальний кодекс України.
20. Кодекс законів про працю України.

9.3 Інформаційні ресурси

1. <http://www.aviadocs.net> – документи ІКАО, авіаційні правила і сертифікати, збірники аеронавігаційної інформації, КЛЕ.
2. <http://www.avia.gov.ua> – Офіційний портал Державної авіаційної служби України.
3. <http://portal.rada.gov.ua> - Офіційний веб-сайт Верховної Ради України.
4. <http://www.mon.gov.ua> - Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України.
Також використовуються інформаційні ресурси бібліотеки Льотної академії.

Додаток А

Приклад оформлення титульної сторінки індивідуальної роботи
(реферату)

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ЛЬОТНА АКАДЕМІЯ
НАЦІОНАЛЬНОГО АВІАЦІЙНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Кафедра льотної експлуатації та безпеки польотів

ІНДИВІДУАЛЬНА РОБОТА (або РЕФЕРАТ)
з навчальної дисципліни "Авіаційне законодавство (Part 66 мод. 10)"

Тема: (назва теми)

Виконав:

Курсант (група, курс, факультет)
(Прізвище, ім'я, та по батькові)

Перевірив:

(Посада викладача)
кафедри ЛЕ та БП
(Прізвище, ім'я та по батькові)

м. Кропивницький
(рік написання роботи)

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ВИДАННЯ

Романович М.І., Жибров О.В.

АВІАЦІЙНЕ ЗАКОНОДАВСТВО (Part 66 мод. 10)

Методичні рекомендації до виконання практичних завдань для здобувачів
вищої освіти (освітній ступінь бакалавр)

Комп'ютерна верстка: *Кухарішин І.Ю.*

Формат 60x84 1/16. Ум. друк. арк. 2,09. Тираж 5 прим. Зам. № 248

Свідоцтво держ. реєстру ДК № 977 від 05.07.2002 р.

Видавництво Льотної академії НАУ

м. Кропивницький,

вул. Степана Чобану, 1

Тел.: 39-44-37